

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.3.7.2025

**Pan
Daniel Gagat
Wójt Gminy Lasowice Wielkie
Urząd Gminy w Lasowicach
Wielkich
Lasowice Wielkie 99A
46-282 Lasowice Wielkie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/25/002 - Realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej przez wybrane gminy województwa opolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Lasowicach Wielkich ¹ , Lasowice Wielkie 99A, 46-282 Lasowice Wielkie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Gagat, Wójt Gminy Lasowice Wielkie ² , od 6 grudnia 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania podejmowane w celu realizacji zadań gminy z zakresu ochrony przeciwpowodziowej
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do dnia zaoczenia czynności kontrolnych (6 listopada 2025 r.), z uwzględnieniem zagadnień sprzed tego okresu, mających wpływ na ocenę kontrolowanego obszaru
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Marek Jurkiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/101/2025 z 30 września 2025 r.

(akta kontroli str. 1-4A)

¹ Dalej: Urząd lub jednostka.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Urzędzie w sposób prawidłowy opracowano i wdrożono Plan operacyjny ochrony przed powodzią⁵ dla Gminy Lasowice Wielkie. W planie tym uwzględniona została aktualna organizacja służb i jednostek gminnych oraz potrzeby związane z uwarunkowaniami hydrologicznymi występującymi na terenie Gminy. Utworzony został także magazyn przeciwpowodziowy, w którym zgromadzone zostały materiały i sprzęt przeznaczony do wykorzystania w trakcie sytuacji kryzysowych. Wyposażenie tego magazynu utrzymane było w dobrym stanie technicznym, umożliwiającym jego wykorzystanie, jednakże nie było ono prawidłowo ewidencjonowane.

Kontrolowana jednostka rzetelnie podejmowała działania edukacyjne i informacyjne dotyczące zagrożenia powodziowego, a członkowie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego uczestniczyli w ćwiczeniu organizacji działań ratowniczych.

Pomimo prawidłowego wdrożenia planu przeciwpowodziowego, zapisy tego dokumentu - dotyczące określenia obowiązków Wójta oraz składu Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego - zostały sformułowane w sposób nie w pełni rzetelny. Ponadto w planie tym nie zapewniono pełnej spójności jego zapisów z gminnym planem zarządzania kryzysowego, m.in. w zakresie lokalizacji i wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego.

Pomimo utrzymywania magazynu powodziowego w dobrym stanie technicznym jednostka nie zapewniła przeprowadzenia okresowych kontroli stanu technicznego tego obiektu oraz nie prowadziła dla niego książki obiektu budowlanego, co stało w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: plan przeciwpowodziowy

⁶ Dz.U. z 2025 r. poz. 418, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania podejmowane w celu realizacji zadań gminy w z zakresu ochrony przeciwpowodziowej

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanej jednostce został opracowany i wdrożony przez Wójta⁷ *plan przeciwpowodziowy* dla Gminy Lasowice Wielkie⁸. Dokument ten był aktualizowany, i tak: dziesięć z 13 wpisów w Arkuszu aktualizacji dotyczyło zmian danych zawartych w planie, w tym dwa⁹ odnosiły się do aktualizacji wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego i danych teleadresowych, a osiem - aktualizacji wyłącznie danych teleadresowych. Trzy wpisy¹⁰ wskazywały na brak potrzeby aktualizacji planu.

Z uwagi na nieznaczne zagrożenia powodziowe występujące na terenie Gminy, plan przeciwpowodziowy nie podlegał aktualizacjom, w zakresie odnoszącym się do procedur na wypadek zdarzenia kryzysowego spowodowanego powodzią.

(akta kontroli str. 15-18)

Wójt wyjaśnił: *Plan operacyjny ochrony przed powodzią został opracowany w listopadzie 2011 roku, uwzględniając specyfikę lokalną Gminy Lasowice Wielkie charakteryzującą się bardzo niskim ryzykiem powodziowym. Zgodnie z dostępnymi dokumentami strategicznymi, na obszarze Gminy Lasowice Wielkie nie ma obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a więc nie ma obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego. (...) Podczas powodzi tysiąclecia w 1997 roku, która dotknęła głównie obszary wzdłuż Odry i jej większych dopływów, Gmina Lasowice Wielkie nie była objęta skutkami tej katastrofy naturalnej. Podobnie podczas powodzi w maju 2010 roku teren Gminy nie doświadczył znaczących zagrożeń powodziowych.*

(akta kontroli str. 218)

2. Treść planu przeciwpowodziowego została uzgodniona ze Starostą Kluczborskim (24 listopada 2011 r.), co zostało odnotowane na stronie tytułowej tego opracowania. Plan nie zawierał innych zapisów dotyczących uzgodnień lub przeprowadzonych konsultacji.

(akta kontroli str. 15)

Wójt wyjaśnił: (...) *na etapie opracowywania planu przeprowadzono niezbędne konsultacje z podmiotami właściwymi dla charakteru zagrożeń w Gminie. Zakres przeprowadzonych konsultacji: Państwowe Gospodarstwo Wodne (Wody Polskie): Plan został skonsultowany z Nadzorem Wodnym w Kluczborku, który zarządza lokalnymi ciekami wodnymi. Potwierdzono minimalny poziom zagrożenia powodziowego wynikający z charakterystyki lokalnych cieków wodnych. Starostwo Powiatowe w Kluczborku: Przeprowadzono konsultacje w zakresie procedur współpracy oraz koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych. Ze względu na bardzo niskie ryzyko powodziowe w Gminie, nie było konieczności prowadzenia*

⁷ Zarządzenie nr 7/11 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie wprowadzenia do użytku „Planu operacyjnego ochrony przed powodzią Gminy Lasowice Wielkie”.

⁸ Dalej: Gmina.

⁹ 25 lutego 2013 r. i 14 lutego 2025 r.

¹⁰ 15 marca 2016 r., 12 marca 2020 r. i 12 marca 2021 r.

rozszerzonych konsultacji z Gminami sąsiednimi dotyczących zagrożeń, które praktycznie nie występują na tym terenie.

(akta kontroli str. 219)

W planie przeciwpowodziowym zawarto wykaz występujących na terenie Gminy cieków podstawowych, zagrożonych i podległych ochronie, pozostających w zarządzie tej jednostki samorządu terytorialnego, jak też podlegających innym podmiotom. Wykaz ten obejmował także dane kontaktowe pozostałych zarządców cieków.

(akta kontroli str. 35)

3. W części operacyjnej planu przeciwpowodziowego opisano działania podejmowane przez Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego¹¹ w przypadku wystąpienia zjawisk powodziowych na terenie Gminy. W planie wyszczególniono działania z zakresu prognozowania i rozwoju sytuacji hydrologicznej na obszarach potencjalnie zagrożonych, ostrzegania i alarmowania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi, a także zasady współpracy ww. Zespołu ze służbami ratunkowymi koordynującymi akcją powodziową. W planie wyszczególniono odrębne zadania Wójta i Szefa Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz Zastępcy Szefa Zespołu, bez podania definicji powyższych stanowisk, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 32-34)

W kontrolowanym okresie magazyn przeciwpowodziowy zlokalizowany był w budynku magazynowym przy siedzibie Urzędu w Lasowicach Wielkich. Pomimo dokonanej w 2021 r. zmiany lokalizacji tego magazynu (z Publicznego Gimnazjum w Lasowicach Wielkich), nie odnotowano tego faktu w Arkuszu aktualizacji Planu, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 16, 18, 332-338)

4. W Gminie obowiązywały plany zarządzania kryzysowego¹². W planach tych, w ramach zagrożenia powodziowego, zawarto m.in. charakterystykę tego zagrożenia wraz z oceną ryzyka jego wystąpienia, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego, zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych, a także zadania w zakresie monitorowania zagrożeń.

(akta kontroli str. 233-309)

Ryzyko wystąpienia powodzi w planach zarządzania kryzysowego określone zostało jako średnie, z prawdopodobieństwem wystąpienia jako możliwe. Skutki wystąpienia tego ryzyka dla ludności, środowiska i mienia zostały oszacowane jako średnie.

(akta kontroli str. 235, 283)

¹¹ Dalej również GZZK.

¹² Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Lasowice wielkie z 2022 r. oraz Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Lasowice Wielkie z 2024 r.

W ww. planach ujęte zostały moduły zadaniowe przypisane do Wójta, które obejmowały m.in.: 1/ pozyskiwanie, analizowanie i przekazywanie informacji o sytuacji na terenie Gminy; 2/ zwoływanie posiedzenia gminnego zespołu zarządzania kryzysowego; 3/ uruchamianie i monitorowanie realizacji zadań zawartych w tym planie oraz stosownie do rodzaju zagrożenia – w innych planach, w tym: gminnym operacyjnym planie ochrony przed powodzią; 4/ uruchomienie systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniu na terenie Gminy. W załącznikach funkcjonalnych do planów zawarto opracowania w zakresie: 1/ organizacji łączności i systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania; 2/ zasad informowania ludności o zagrożeniach; 3/ zasad organizacji ewakuacji z obszarów zagrożonych; 4/ organizacji ratownictwa i opieki medycznej. Z uwagi na brak wystąpienia znacznego ryzyka wystąpienia powodzi na terenie Gminy, procedury zostały sformułowane w sposób uniwersalny, obejmujący ogół możliwych do wystąpienia zagrożeń przewidzianych w planie zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 226, 252-262)

Plany zarządzania kryzysowego zostały sporządzone w oparciu o wytyczne¹³ i zarządzenie¹⁴ Starosty Kluczborskiego. Dokumenty te nie podlegały systematycznej aktualizacji, a cykl planowania w okresie od 2020 r. do 2024 r. wynosił cztery lata, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 378-401)

5. Jak wskazano powyżej, magazyn przeciwpowodziowy zlokalizowany został w sąsiedztwie budynku Urzędu w miejscowości Lasowice Wielkie pod numerem 99A. Pomieszczenie ze sprzętem i materiałami przeciwpowodziowymi znajdowało się w parterowym budynku, do którego dojazd prowadził drogą asfaltową wzdłuż parkingu Urzędu. Magazyn zapewniał ochronę zgromadzonych sprzętów i materiałów, w szczególności przed warunkami atmosferycznymi i kradzieżą. Magazyn nie znajdował się w strefie zagrożenia powodziowego.

(akta kontroli str. 332-338)

W Urzędzie nie prowadzono książki obiektu budowlanego oraz nie zapewniono przeprowadzenia kontroli okresowych stanu technicznego magazynu przeciwpowodziowego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 334)

6. W trakcie przeprowadzonych 20 października 2025 r. oględzin ustalano, że na wyposażeniu magazynu znajdowały się worki w liczbie 1000 sztuk, łopaty i szpadle w łącznej liczbie 15 sztuk, ubrania wodoodporne, spodniobuty, gumowce i gumofilce w łącznej liczbie 23 par, trzy osuszacze pomieszczeń, jedna pompa wodna, siekiery i kilofy w łącznej liczbie czterech, plandeki ochronne w liczbie siedmiu. Stan zasobów magazynu przeciwpowodziowego w dniu przeprowadzonych oględzin pokrywał się z zamieszczonym w tym magazynie

¹³ Pismo Starosty Kluczborskiego z 25 października 2019 r. znak: OLZ.5531.7.2019.MZ.

¹⁴ Zarządzenie nr 32/2017 Starosty Kluczborskiego z dnia 20 lipca 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania zaleceń do Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego.

wykazem wyposażenia. W ww. obiekcie nie składowano środków spożywczych, higienicznych i innych środków opatrzonych datą przydatności do spożycia lub użytku.

(akta kontroli str. 332-338)

W okresie objętym kontrolą przeglądy stanu wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego nie były dokumentowane. W powyższej sprawie Wójt wyjaśnił: *Gmina Lasowice Wielkie nie posiada protokołów, spisów, notatek ani innych dokumentów potwierdzających dokonywanie przeglądów zasobów magazynu przeciwpowodziowego. Kontrole stanu ilościowego oraz technicznego wyposażenia magazynu były prowadzone w formie bieżących oględzin i sprawdzeń praktycznych, jednak nie były utrwalane w formie pisemnej dokumentacji. Jednocześnie informuję, że Gmina podejmie działania mające na celu wprowadzenie systematycznego dokumentowania przeglądów zasobów magazynu przeciwpowodziowego, obejmującego sporządzanie okresowych protokołów z oceną stanu technicznego, ilości oraz przydatności sprzętu i materiałów do użycia.*

(akta kontroli str. 372-373)

Procedura dotycząca uruchomienia zasobów materiałowych z magazynu przeciwpowodziowego na wypadek sytuacji kryzysowej została zamieszczona w Planach zarządzania kryzysowego. Działania polegające na wydawaniu materiałów i sprzętu, monitorowaniu oraz analizie potrzeb podczas występowania sytuacji kryzysowej oraz działania w zakresie zakończenia akcji ratowniczych miał wykonywał pracownik ds. obronnych i obrony cywilnej na polecenie Wójta Gminy. Wydawanie i zwrot pobranego sprzętu miało odbywać się na podstawie dokumentu kart magazynowych.

(akta kontroli str. 264-266, 332-338)

Do dnia 20 października 2025 r. nie zapewniono zgodności wyposażenia magazynu z wykazami materiałów i sprzętu przeciwpowodziowego zawartymi w dokumentach dotyczących zarządzania kryzysowego, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 38, 244, 293, 332-338)

7. W całym okresie kontroli, w Urzędzie, zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej zostały przydzielone zakresem obowiązków Inspektor ds. kadr.

(akta kontroli str. 5-6)

W budynku Urzędu zorganizowano pomieszczenie przeznaczone na potrzeby zapewnienia ciągłości pracy i łączności, w ramach realizacji zadań związanych z zarządzaniem kryzysowym, w tym m.in. w czasie powodzi. Było ono zlokalizowane na pierwszym piętrze w pokoju nr 8¹⁵, a jego wyposażenie obejmowało m.in. radiotelefon¹⁶ zapewniający łączność w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

(akta kontroli str. 5-6, 61, 87-89, 118-120)

¹⁵ Obrona cywilna, kadry, zarządzanie kryzysowe, sprawy obronne.

¹⁶ Radiotelefon Motorola DM 2600.

Budynek Urzędu wyposażony został m.in. w instalację fotowoltaiczną, bez magazynu energii oraz instalację elektryczną z przełącznikiem sieciowo-agregatowym. Jednostka wyposażona była także w dwa przenośne agregaty prądotwórcze zapewniające awaryjne zasilanie kluczowej infrastruktury Gminy, wraz z budynkiem Urzędu, w zakresie umożliwiającym pracę zespołu zarządzania kryzysowego. Budynek Urzędu znajdował się poza terenami zagrożenia powodziowego.

(akta kontroli str. 332-338, 370-371, 402-406)

Sekretarz Gminy oświadczył, że Gmina, w ramach modernizacji systemu awaryjnego zasilania budynku Urzędu, planuje rozbudowę istniejącej instalacji fotowoltaicznej o magazyn energii oraz stacjonarny agregat prądotwórczy.

(akta kontroli str. 422-423)

8. Na terenie Gminy utworzone zostały systemy wczesnego ostrzegania o zagrożeniach oraz wykrywania i alarmowania, wchodzące w skład systemów województwa opolskiego. Systemy te zostały skoordynowane w ramach jednolitego Krajowego Systemu Wykrywania Skazań i Alarmowania oraz systemu powszechnego ostrzegania wojsk i ludności cywilnej.

(akta kontroli str. 41-46)

W skład systemów wchodziło sześć urządzeń¹⁷ sterujących syrenami alarmowymi w systemie DSP-50 oraz radiotelefon Motorola DM 2600, o którym mowa w punkcie 7. Systemy alarmowe podlegały bieżącym testom gotowości i sprawności. Testy łączności radiowych odnotowywane były w książce korespondencji w sieciach radiowych GCZK w Lasowicach Wielkich. Zapisy w tej dokumentacji potwierdzały sprawność systemu.

(akta kontroli str. 47-59, 314-321)

9. W Gminie podejmowane były działania edukacyjne i informacyjne dotyczące obrony cywilnej oraz zagrożeń, w tym związanych z powodzią. W trakcie spotkania¹⁸ mieszkańców z przedstawicielami organizacja pozarządowych przedstawiono m.in. problematykę lokalnych zagrożeń powodziowych i meteorologicznych oraz programy ćwiczeń obronnych i ratowniczych planowanych w 2023 r. na terenie miejscowości Szumirad. Ponadto w szkołach na terenie Gminy, w okresie od września do listopada 2024 r., przeprowadzane były zajęcia obejmujące tematykę m.in. zagrożeń (w tym powodziowych), ochrony ludności, ostrzegania i alarmowania oraz zasad ewakuacji.

(akta kontroli str. 348, 351-352)

Członkowie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego brali udział¹⁹ w ćwiczeniach Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w Kluczborku

¹⁷ Stacje obiektowe DSP-52BM zamontowane w remizach Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach Chudoba, Lasowice Wielkie, Jasienie, Ciarka, Laskowice i Chocianowice.

¹⁸ Sala narad Urzędu Gminy Lasowice Wielkie oraz Świetlica wiejska w Szumiradzie – 23 lutego 2023 r.; organizator Urząd Gminy w Lasowicach Wielkich.

¹⁹ 6 października 2023 r.

pt.: „Moczary 2023” dotyczących m.in. organizacji działań ratowniczych podczas zdarzeń mnogich.

(akta kontroli str. 349-350)

Wójt wyjaśnił, że w działalność informacyjną i edukacyjną zaangażowanych jest wiele podmiotów: *Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego – koordynuje wszelkie działania związane z informowaniem o zagrożeniach, alarmowaniem i prowadzeniem ćwiczeń. Urząd Gminy Lasowice Wielkie – odpowiada za komunikację z mieszkańcami, publikowanie ostrzeżeń, organizowanie spotkań informacyjnych w ramach zebrań sołeckich czy też zebrań strażackich. Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) – prowadzą szkolenia wśród członków, mieszkańców i młodzieży, biorą udział w ćwiczeniach oraz kampaniach informacyjnych. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kluczborku – przekazuje specjalistyczne komunikaty, prowadzi doradztwo i wsparcie merytoryczne w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego dla strażaków jednostek OSP Gminy Lasowice Wielkie. Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) – organizują projekty i zajęcia tematyczne dotyczące zagrożeń środowiskowych. We wrześniu i październiku 2024 r. w Szkole Chocianowicach, Gronowicach, Laskowicach i Lasowicach Wielkich zrealizowano cykl zajęć ponadprogramowych poświęconych tematyce powodzi, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach — w ramach edukacji dla bezpieczeństwa. (...) Na organizowanych spotkaniach informacyjnych (zebrania wiejskie, zebrania sprawozdawcze w OSP) dla mieszkańców z udziałem przedstawicieli urzędu gminy, straży pożarnej oraz innych służb ratowniczych, podczas których omawiano lokalne zagrożenia oraz procedury i zabezpieczenia na wypadek zagrożeń. 23 lutego 2025 r. podczas spotkania z organizacjami pozarządowymi przekazywano informacje o przeciwdziałaniu zagrożeniom, w tym powodziowym.*

(akta kontroli str. 325-326)

10. Na terenie Gminy nie wykorzystywano monitoringu wizyjnego w przestrzeni publicznej na potrzeby ochrony powodziowej. Wójt wyjaśnił: *Na terenie Gminy nie funkcjonuje system kamer ani innych urządzeń rejestrujących obraz wykorzystywanych do obserwacji poziomu wód lub terenów zalewowych. Monitoring zagrożeń hydrologicznych odbywa się w sposób tradycyjny – poprzez obserwacje i meldunki jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz współpracę z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Kluczborku w zakresie wymiany informacji o sytuacji hydrologicznej.*

(akta kontroli str. 324-325)

11. Na terenie Gminy występują tereny zalewowe wzdłuż rzek Budkowiczanka i Stobrawa – na pograniczu Gminy, które zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego²⁰ mogą ulec okresowemu zalaniu w przypadku wystąpienia wezbrań lub przekroczenia stanów ostrzegawczych. Wójt wyjaśnił: *(...) Charakterystyka hydrologiczna i topograficzna Gminy nie uległa zmianie - nadal utrzymuje się bardzo niskie ryzyko powodziowe, co potwierdza się w najnowszych dokumentach strategicznych Gminy. Brak zdarzeń powodziowych: W całym okresie od wprowadzenia planu w 2011 roku, w tym szczególnie od 2022 roku, nie wystąpiły*

²⁰ Informatyczny System Osłony Kraju - <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

na terenie Gminy zdarzenia powodziowe (...) Od 1 stycznia 2022 r. (...) Na terenie Gminy Lasowice Wielkie: Nie ogłaszano stanu zagrożenia powodziowego i nie ogłaszano stanu powodzi. Nie wystąpiły sytuacje wymagające uruchomienia procedur przeciwpowodziowych.

(akta kontroli str. 219, 370-371)

12. W okresie objętym kontrolą Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kluczborku podjęła 10 interwencji na terenie Gminy polegających na wypompowaniu wody i innych płynów z obiektów. Trzy²¹ zdarzenia związane były z brakiem drożności gminnej instalacji burzowej w miejscowości Chocianowice, dwa²² z drożnością rowu odprowadzającą wodę z przydrożnych rowów dróg powiatowej w kierunku rzeki Budkowiczanka w miejscowości Chudoba oraz dwa²³ z drożnością rowu gminnego oraz powiatowego w miejscowości Jasienie. Wszystkie zdarzenia miały charakter incydentalny oraz spowodowane były ponadnormatywnymi opadami deszczów i lokalnymi roztopami.

(akta kontroli str. 327, 328)

W prowadzonej w Urzędzie ewidencji środków trwałych ujęto urządzenia melioracyjne pozostające w zarządzie Gminy. Kontrola czterech elementów infrastruktury melioracyjnej oraz instalacji burzowych na terenie Gminy wykazała właściwe utrzymanie tych urządzeń, zapewniające bieżące odprowadzanie wód opadowych oraz gruntowych z terenów uprawnych. Rowy oraz przepusty pozostawały drożne, nie odnotowano obecności w rowach przeszkód uniemożliwiających lub utrudniających odprowadzanie wody.

(akta kontroli str. 407-421)

W rejestrze skarg, wniosków i petycji Urzędu w latach 2022-2025 nie odnotowano skarg, wniosków lub petycji dotyczących niewłaściwego utrzymania infrastruktury melioracyjnej na terenie Gminy.

(akta kontroli str. 376-377)

13. Gmina, w całym okresie objętym kontrolą, posiadała ubezpieczenie mienia komunalnego z rozszerzeniem tego ubezpieczenia o ryzyko powodzi, w tym zalań i podtopień. Wójt wyjaśnił, że *Ubezpieczenie mienia komunalnego w TUV obejmuje szkody powstałe wskutek powodzi na całym terenie Gminy, w tym na obszarach szczególnie narażonych na incydenty lokalnych podtopień. Ochroną objęte są budynki i budowle stanowiące własność Gminy, infrastruktura komunalna, wyposażenie oraz inne składniki mienia komunalnego. (...) W okresie objętym*

²¹ Zdarzenie nr 0806001-0598 20-06-2022 18:52 JRG Kluczbork Chocianowice [osada] 100, Skrzyżowanie – studzienka; zdarzenie nr 0806001-0802 21-08-2022 21:20 JRG Kluczbork Chocianowice [wieś] 100a, Droga – podtopienie; zdarzenie nr 0806001-0317 09-06-2023 18:43 JRG Kluczbork Chocianowice [wieś] 100a, Droga gminna – Skrzyżowanie.

²² Zdarzenie nr 0806001-0297 21-02-2022 13:11 JRG Kluczbork Chudoba [posada leśna] 85, Budynek gospodarczy – piwnic; zdarzenie nr 0806001-0089 04-02-2023 09:56 JRG Kluczbork Chudoba [wieś] 118, Budynek jednorodzinny - POMPOWANIE WODY.

²³ Zdarzenie nr 0806001-0013 05-01-2024 12:19 JRG Kluczbork Jasienie, ul. Zwycięstwa, Droga – przepust; zdarzenie nr 0806001-0043 24-01-2024 18:00 JRG Kluczbork Jasienie, ul. Wiejska, Droga gminna - ROZTOPY, POMPOWANIE WODY.

kontrolą (...) na terenie Gminy Lasowice Wielkie nie wystąpiły szkody powodziowe w mieniu komunalnym wymagające zgłoszenia do ubezpieczyciela.

(akta kontroli str. 324, 357)

Kontrolowana jednostka nie kierowała do mieszkańców bezpośrednich zachęt do zawierania indywidualnych ubezpieczeń majątkowych z uwzględnieniem szkód wywołanych skutkami powodzi. Prowadzone były natomiast działania informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców w tematyce powodziowej, opisane w pkt. 9 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 326)

14. Gmina nie realizowała przedsięwzięć finansowanych ze środków krajowych i środków Unii Europejskiej, których celem byłaby poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego po powodziach, które miały miejsce w 1997 r. i 2010 r.

(akta kontroli str. 323)

15. Na terenie Gminy nie zidentyfikowano nowej niekontrolowanej zabudowy na terenach zalewowych lub zagrożonych powodzią.

(akta kontroli str. 322-323, 424-428)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W punkcie 3.5. części operacyjnej planu przeciwpowodziowego nieprawidłowo wyszczególniono odrębnie zadania dla Wójta oraz Szefa Zespołu Zarządzania Kryzysowego, co stoi w sprzeczności z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym²⁴ oraz z § 3 Zarządzenia nr 2/2009 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie powołania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, stosownie do których to Wójt kieruje pracami tego Zespołu. Ponadto w planie przeciwpowodziowym, w składzie GZZK ujęto Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Inspektora do spraw oświaty, którzy nie zostali wskazani w ww. zarządzeniu nr 2/2009. Powyższy plan został opracowany przez Inspektora ds. obronnych i obrony cywilnej, a zatwierdzony przez Wójta Gminy.

(akta kontroli str. 15-16, 32-34, 39-40)

Wójt wyjaśnił, że użycie określeń „Szef Zespołu” i „Zastępca Szefa Zespołu” nie stanowiło wprowadzenia nowej struktury organizacyjnej Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, lecz miało charakter techniczny i opisowy, wynikający ze standaryzowanego układu planów operacyjnych opracowywanych w innych jednostkach samorządu. W praktyce, funkcje te odpowiadają odpowiednio: Wójtowi Gminy Lasowice Wielkie – Przewodniczącemu GZZK, Zastępcy Wójta – Zastępcy Przewodniczącego Zespołu, zgodnie z § 2 Zarządzenia Nr 2/2009.(...) Rozszerzenie listy członków o Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Inspektora ds. oświaty miało charakter merytoryczny, wynikający z potrzeby ujęcia w strukturze planu osób uczestniczących w działaniach nefachowych (np. zabezpieczenie socjalne, edukacja, opieka nad ewakuowanymi). Włączenie tych stanowisk nie było

²⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 122, z zm.

zmianą składu GZZK w rozumieniu zarządzenia, a jedynie funkcjonalnym rozszerzeniem katalogu osób współpracujących przy realizacji zadań powodziowych.

(akta kontroli str. 361)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że brak prawidłowego określenia składu GZZK oraz kompetencji jego członków może stwarzać ryzyko ograniczenia szybkości reagowania i przepływu informacji w sytuacjach kryzysowych.

2. Pomimo zmiany 31 maja 2021 r. lokalizacji magazynu przeciwpowodziowego, tj. przeniesienia go z Publicznego Gimnazjum w Lasowicach Wielkich do obiektu magazynowego przy siedzibie Urzędu Gminy, do 23 października 2025 r. nie odnotowano tej zmiany w planie przeciwpowodziowym, co świadczyło o braku wymaganej rzetelności działań i stanowiło naruszenie corocznych wytycznych²⁵ Starosty Kluczborskiego nakazujących przeprowadzenie w wyznaczonych terminach²⁶ przeglądów i aktualizacji planów przeciwpowodziowych przez gminy powiatu Kluczborskiego. Prowadzenie spraw z zakresu zarządzania kryzysowego, obronności i obrony cywilnej, w tym przygotowywanie aktualizacji planu przeciwpowodziowego należało do zadań osoby zatrudnionej na stanowisku Inspektora ds. Kadr. Zatwierdzenie planu (aktualizacji), należało natomiast do obowiązków Wójta Gminy.

(akta kontroli str. 5-6, 16, 18, 332-338, 444, 463, 480, 498)

Wójt wyjaśnił, że Magazyn przeciwpowodziowy został przeniesiony do obecnej lokalizacji w obiekcie magazynowo gospodarczym przy budynku Urzędu Gminy w Lasowicach Wielkich nr 99A w dniu 31 maja 2021 r. Brak aktualizacji zapisu na stronie trzeciej Planu operacyjnego ochrony przed powodzią Gminy Lasowice Wielkie wynikał z niedopatrzenia pracownika odpowiedzialnego za wprowadzenie zmian redakcyjnych w dokumencie. Pozostałe zapisy planu, dotyczące zasobów rzeczowych oraz organizacji działań, były aktualizowane.

(akta kontroli str. 372)

W trakcie kontroli NIK, tj. 23 października 2025 r. została opracowana i zatwierdzona przez Wójta aktualizacja planu przeciwpowodziowego, w której uwzględniono rzeczywistą lokalizację magazynu.

(akta kontroli str. 374-375)

3. Pomimo obowiązku wskazanego w art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, zgodnie z którym plany zarządzania kryzysowego podlegają systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata, plan zarządzania kryzysowego nie był zaktualizowany od momentu jego zatwierdzenia w 2020 r. do lipca 2024 r. Przygotowywanie aktualizacji ww. planu należało do obowiązków osoby zatrudnionej na stanowisku Inspektora ds. Kadr, a zatwierdzenie tego dokumentu – do obowiązków Wójta Gminy.

(akta kontroli str. 223, 230, 267, 276)

²⁵ Zarządzenia Starosty Kluczborskiego nr OR.120.5.2021 z 11 stycznia 2021 r., nr OR.120.5.2022 z 20 stycznia 2022 r., nr OR.120.5.2023 z 2 lutego 2023 r., nr OR.120.5.2024 z 15 stycznia 2024 r.

²⁶ Do 12 marca 2021 r., 14 marca 2022 r., 17 marca 2023 r., 15 marca 2024 r.

Wójt wyjaśnił, że *Pomimo braku formalnej aktualizacji, plan z 2020 roku był na bieżąco weryfikowany pod względem funkcjonalnym - wprowadzano lokalne korekty operacyjne (np. aktualizacje kontaktów, struktur organizacyjnych oraz wykazu sprzętu) na kartach zmian. Elementarna zgodność dokumentu z planem powiatowym oraz brak istotnych zmian w strukturze zagrożeń na obszarze Gminy pozwalały na jego dalsze stosowanie.*

(akta kontroli str. 362-363)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień wskazać należy, że Starosta Kluczborski w drodze zarządzenia ustanowił plan działania dotyczący planowania, organizacji i realizacji przedsięwzięć w zakresie zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa w 2022 roku. W punkcie 2.3. tego planu zawarto terminy na przedłożenie Staroście Kluczborskiemu – w związku z upływem dwuletniego cyklu planowania – do zatwierdzenia aktualizacji gminnych planów zarządzania kryzysowego, czego jednostka nie zrealizowała.

(akta kontroli str. 453-455, 461-462)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje również, że wyjaśnienia dotyczące bieżącej aktualizacji planu zarządzania nie znajdują odzwierciedlenia w Arkuszu aktualizacji tych planów (tj. z roku 2020 oraz roku 2024).

4. W Urzędzie zaniechano prowadzenia książki obiektu budowlanego oraz nie zapewniono przeprowadzenia kontroli okresowych stanu technicznego magazynu przeciwpowodziowego Gminy, co stanowiło naruszenie art. 60b ust. 1 i 62 ust. 1 pkt. 1 lit a) i pkt 2 Prawa budowlanego.

(akta kontroli str. 334)

W powyższej sprawie Wójt wyjaśnił, że *Magazyn, którego dotyczy uwaga pokontrolna, mieści się w obiekcie będącym dawną wiatą – boksem na węgiel, zaadaptowanym tymczasowo na potrzeby składowania sprzętu przeciwpowodziowego. Obiekt ten nie stanowi pełnoprawnego budynku użytkowego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (...), lecz jest wiatą o prostej konstrukcji, nieposiadającą instalacji ani parametrów użytkowych typowych dla obiektów budowlanych, na podstawie czego stwierdzono, że nie ma potrzeby prowadzenia książki obiektu. Z uwagi na tymczasowy charakter wykorzystania wiaty, nie została dla niej założona książka obiektu budowlanego, o której mowa w art. 60b ust. 1 Prawa budowlanego, ani nie były prowadzone okresowe kontrole stanu technicznego, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ww. ustawy. Obiekt nie został formalnie przekazany do użytkowania jako magazyn stały, a jego obecne wykorzystanie ma charakter przejściowy. Obiekt w takiej formie funkcjonuje od momentu przekształcenia budynku w Urząd. W planach jest inwestycja polegająca na utworzeniu nowego, docelowego magazynu przeciwpowodziowego w 2026 roku. Planowany obiekt spełni wszystkie wymagania wynikające z obowiązujących przepisów Prawa budowlanego, w tym dotyczące prowadzenia książki obiektu budowlanego oraz okresowych przeglądów technicznych.*

(akta kontroli str. 358)

Odnosząc się do powyższego Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że z art. 60b ust. 1 Prawa budowlanego wynika, że książkę obiektu budowlanego

proceedzi się na bieżąco m.in. dla budynku. Jednocześnie w art. 3 pkt 2) ustawa definiuje budynek jako obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach. Odnośnie przeprowadzania kontroli okresowych obiektu ustawa w art. 62 wskazuje, że obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli. Zwolnienie z ww. przepisu stanowi jedynie kontrola, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1) lit. a) w przypadku właścicieli i zarządców budynków mieszkalnych jednorodzinnych, obiektów budowlanych: budownictwa zagrodowego i letniskowego oraz wymienionych w art. 29 ust. 1 i 2, z wyłączeniem sieci gazowych.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje też, że w przypadku obiektu budowlanego magazynu przeciwpowodziowego wypełniającego definicję budynku, brak jest ustawowego zwolnienia do zaniechania prowadzenia dla niego książki obiektu budowlanego oraz przeprowadzania w nim okresowych przeglądów budowlanych. Skutkiem powyższych zaniechań jest brak prawidłowego utrzymania obiektu budowlanego oraz monitorowania jego stanu technicznego. Odpowiedzialnym za powyższy stan była osoba zatrudniona na stanowisku ds. gospodarki komunalnej i utrzymania mienia gminnego.

(akta kontroli str. 358-359, 366)

5. Do dnia 20 października 2025 r. w Gminie nie zapewniono w pełni rzetelnego ewidencjonowania wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego oraz rzetelnej aktualizacji stanu wyposażenia w dokumentacji planistycznej²⁷. W trakcie przeprowadzonych 20 października 2025 r. oględzin stwierdzony stan magazynu nie pokrywał się ze stanem wyposażenia zawartym na stronie 26 planu przeciwpowodziowego (wg stanu na 6 października 2025 r.) oraz stanem opisanym na stronie 83 Planu zarządzania kryzysowego z 2024 r. (wg stanu na 8 października 2025 r.). Powyższe świadczy również o ograniczonej rzetelności identyfikacji potrzeb w tym zakresie, utrudniającej jednoznacznie ich odzwierciedlenie w ww. dokumentach. Prowadzenie spraw z zakresu zarządzania kryzysowego, obronności i obrony cywilnej należało do zadań osoby zatrudnionej na stanowisku Inspektora ds. Kadr.

(akta kontroli str. 38, 244, 332-341)

Wójt wyjaśnił: *rozbieżności (...) wynikają z różnych procedur aktualizacji i ewidencji wyposażenia w tych dokumentach, a także z bieżących operacji, transferów sprzętu oraz niesynchronizowania aktualizacji ww. planów. Dodatkowo, część wyposażenia magazynu stanowiło element ogólnego sprzętu kryzysowego wykazywanego tylko w Planie Zarządzania Kryzysowego. (...) Plan operacyjny ochrony przed powodzią jest aktualizowany każdorazowo do marca każdego roku m.in. przez wymianę stron oraz podsumowanie zmian na karcie aktualizacji. Gminny Plan Zarządzania*

²⁷ 1. plandeki – siedem sztuk (wg. stanu rzeczywistego), cztery sztuki (wg. planu przeciwpowodziowego), siedem sztuk (wg. Planu Zarządzania Kryzysowego); 2. spodniobuty (odpowiednio) – trzy pary, cztery pary, trzy pary; 3. gumofilce – siedem par, 10 par, sześć par; 4. gumowce – siedem par, 10 par, sześć par; szpadle – sześć sztuk, 10 sztuk, osiem sztuk, łopaty – dziewięć sztuk, 10 sztuk, sześć sztuk; worki – 1000 sztuk, 1000 sztuk, 3000 sztuk; brak wyszczególnienia w wykazach znajdujących się na wyposażeniu magazynu trzech sztuk osuszaczy, jednej pompy wodnej, dwóch kilofów, dwóch siekier i sześciu sztuk ubrania wodoodpornego.

Kryzysowego (GPZK) jest każdorazowo aktualizowany w całości na podstawie planu powiatowego, po uzgodnieniu i zatwierdzeniu przez starostę. W 2024 roku procedura ta odbywała się podczas powodzi i w efekcie nie zsynchronizowano stanu wyposażenia z planem operacyjnym. W praktyce mogło to prowadzić do przedstawienia różnych danych liczbowych w obu planach. Brak synchronizacji między aktualizacją dokumentów wynikał z niedopatrzenia pracownika odpowiedzialnego za ich zgodność.

(akta kontroli str. 359-360)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli stwierdzone rozbieżności stwarzały ryzyko braku pełnej wiedzy m.in. członków GZZK o zasobach możliwych do niezwłocznego wykorzystania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. W dniu 20 października 2025 r. dokonano stosownej aktualizacji Planu zarządzania kryzysowego oraz planu przeciwpowodziowego w celu ujednolicenia wykazów sprzętu w magazynie przeciwpowodziowym Gminy.

(akta kontroli str. 344-347)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski 1. Doprowadzenie do ujednolicenia składu, nazewnictwa oraz zakresu obowiązków poszczególnych członków Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w planie przeciwpowodziowym.

 2. Zapewnienie objęcia okresową kontrolą obiektu budowlanego, w którym zorganizowany został magazyn przeciwpowodziowy oraz założenie wymaganej książki obiektu budowlanego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 18 grudnia 2025 r.

Kontroler

Marek Jurkiewicz
specjalista kontroli państwowej

podpisano elektronicznie

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Opolu

p.o. Dyrektor

Arkadiusz Kuglarz

podpisano elektronicznie